

budgetary security]. URL: http://papers.univ.kiev.ua/1/ekonomika/articles/onishchenko-s-bases-of-public-policy-for-mation-directed-at-ensuring-budget-secur_24560.pdf.

Дані про автора

Малишко Віталіна Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи і страхування

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»

e-mail: dinis_2207@ukr.net

orcid.org/0000-0001-8906-9060

Researcher ID: Y-4360-2018

Данные об авторе

Мальшко Виталина Валериевна, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования

ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»

e-mail: dinis_2207@ukr.net

DATA ABOUT AUTHOR

Malyshko Vitalina, PhD in Economics, Associate Professor, Chair of Finances, Banking and Insurance

Pereiaslav-Khmelnitskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University

e-mail: dinis_2207@ukr.net

Подано до редакції 13.05.2019

Прийнято до друку 04.06.2019

УДК 338.48:336

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2019-42-204-210>

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

**Мармуль Л. О.,
Романюк І. А.**

***Предметом дослідження** є теоретичні й практичні аспекти здійснення фінансового забезпечення та оподаткування туристичної діяльності в Україні.*

***Метою роботи** є виявлення особливостей фінансової діяльності й специфіки оподаткування туристичних підприємств та розробка практичних рекомендацій щодо їх удосконалення.*

***Методологічною основою статті** стали як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання. Були використані методи: діалектичний, монографічний, історичний, системно-структурного аналізу й синтезу, проблемно- та програмно-цільового підходів, визначення фінансових результатів і податкових нормативів.*

***Результати роботи.** У статті визначені особливості досягнення та врахування фінансових результатів діяльності туристичних підприємств, операторів і агентів. Виявлено специфіку оподаткування й види податків, їх недоліки й переваги. Обґрунтовано напрями удосконалення фінансування, оподаткування й діяльності загалом з метою підвищення ефективності й конкурентоспроможності туристичної галузі у національному, європейському та глобальному вимірі.*

***Галузь застосування результатів.** Висновки й результати статті можуть бути використані у навчально-науковому процесі економічних факультетів вищих навчальних закладів. Їх доцільно передати для практичного використання в управлінні туристичною діяльністю на рівні підприємств, при адмініструванні податків, у діяльності громадських організацій, сільських громад.*

***Висновки.** Визначено, що недоліки у процесі фінансування діяльності туристичних підприємств й адміністрування податків призвели до виникнення сукупності проблем їх розвитку. Це низький рівень податкової культури як результат зневажливого ставлення з боку платників податків щодо їх сплати; широке застосування схем ухилення від сплати податків; значна бюджетна заборгованість з відшкодування податку на додану вартість.*

Тому заходи з розвитку та удосконалення податкової системи щодо підприємств туристичної галузі повинні враховувати виявлені недоліки та спиратися на концепції підвищення податкової дисципліни платниками податків з однієї сторони, а також на зменшення їх кількості, обсягів, уніфікацію зі сторони фіскальної служби та інших інститутів – з іншої. Це сприятиме підвищенню їх конкурентоспроможності, у т.ч. в глобальному вимірі.

***Ключові слова:** туристична діяльність, підприємства, фінансування, оподаткування, туристичні послуги, ефективність, управління, адміністрування.*

ФИНАНСОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ И НАЛОГОВЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

Мармуль Л. А.,
Романюк И. А.

Предметом исследования являются теоретические и практические аспекты осуществления финансового обеспечения и налогообложения туристической деятельности в Украине.

Целью работы является выявление особенностей финансовой деятельности и специфики налогообложения туристических предприятий и разработка практических рекомендаций по их усовершенствованию.

Методологической основой статьи стали как общенаучные, так и специальные методы научного познания. Были использованы методы: диалектический, монографический, исторический, системно-структурного анализа и синтеза, проблемно и программно-целевого подходов, определение финансовых результатов и налоговых нормативов.

Результаты работы. В статье определены особенности достижения и учета финансовых результатов деятельности туристических предприятий, операторов и агентов. Выявлена специфика налогообложения и виды налогов, их недостатки и преимущества. Обоснованы направления совершенствования финансирования, налогообложения и деятельности в целом с целью повышения эффективности и конкурентоспособности туристической отрасли в национальном, европейском и глобальном измерении.

Область применения результатов. Выводы и результаты статьи могут быть использованы в учебно-научном процессе экономических факультетов высших учебных заведений. Их целесообразно передать для практического использования в управлении туристической деятельностью на уровне предприятий, при администрировании налогов, в деятельности общественных организаций, сельских общин.

Выводы. Определено, что недостатки в процессе финансирования деятельности туристических предприятий и администрирования налогов привели к возникновению совокупности проблем их развития. Это низкий уровень налоговой культуры как результат пренебрежительного отношения со стороны налогоплательщиков по их уплате; широкое применение схем уклонения от уплаты налогов; значительная бюджетная задолженность по возмещению налога на добавленную стоимость.

Поэтому меры по развитию и совершенствованию налоговой системы в отношении предприятий туристической отрасли должны учитывать выявленные недостатки и опираться на концепции повышения налоговой дисциплины налогоплательщиками с одной стороны, а также на уменьшение их количества, объемов, унификацию с стороны фискальной службы и других институтов – с другой. Это будет способствовать повышению их конкурентоспособности, в т.ч. в глобальном измерении.

Ключевые слова: туристическая деятельность, предприятия, финансирование, налогообложение, туристические услуги, эффективность, управление, администрирование.

FINANCIAL SUPPORT AND TAXATION ASPECTS OF TOURISM ACTIVITIES DEVELOPMENT IN UKRAINE

Marmul L. O.,
Romanyuk I. A.

The subject of the study is the theoretical and practical aspects of the implementation of financial security and taxation of tourism in Ukraine.

The purpose of the work is to identify the features of financial activities and the specifics of taxation of tourist enterprises and the development of practical recommendations for their improvement.

Methodological basis of the article became as general scientific, and special methods of scientific knowledge. Were used methods: dialectical, monographic, historical, system-structural analysis and synthesis, problem and program-target approaches, definition of financial results and tax standards.

Results of work. The article describes the features of achievement and taking into account the financial results of the activities of tourism enterprises, operators and agents. The specifics of taxation and types of taxes, their disadvantages and advantages are revealed. The directions of improvement of financing, taxation and general activity are grounded in order to increase the efficiency and competitiveness of the tourism industry in the national, European and global dimensions.

The field of application of results. Conclusions and results of the article can be used in the educational-scientific process of the economic faculties of higher educational institutions. It is expedient to transfer them for practical use in the management of tourism activities at the enterprise level, in the administration of taxes, in the activities of public organizations, rural communities.

Conclusions. It was determined that shortcomings in the process of financing tourism enterprises and administration of taxes led to the emergence of a set of problems of their development. This is a low level of tax culture as a result of the disrespectful attitude of taxpayers towards their payment; widespread use of tax evasion schemes; significant budget arrears of VAT refunds.

Therefore, measures for the development and improvement of the tax system for tourism companies should take into account the identified shortcomings and build on the concept of increasing tax discipline by taxpayers

on the one hand, as well as reducing their quantity, volumes, unification from the side of the fiscal service and other institutions on the other. This will increase their competitiveness, including in the global dimension.

Key words: *tourism activity, enterprises, financing, taxation, tourist services, efficiency, management, administration.*

JEL Classification: *L22, L83, M11, H25*

Постановка проблеми. Велике значення для фінансового забезпечення сталого розвитку національної економіки на сучасному етапі розбудови України повинно мати зростання доходів і зборів від туристичної діяльності. Цей висновок підтверджує світова практика. Для майже 40% країн світу туризм є головним джерелом доходів, а для близько 80,0% країн – одним з п'яти основних джерел доходу. Незаперечним є факт, що у деяких країнах внесок у внутрішній валовий продукт від туризму сягає 25,0%, а позитивне сальдо платіжного балансу по туристичних послугах перевищує 20,0 млрд. дол. Вітчизняний туристичний бізнес за наявних фінансово-економічних показників діяльності, ще довго не зможе наблизитись до вказаного рівня і розраховувати на значні надходження від туристичної діяльності до бюджету.

Необхідно зазначити, що за ініціативи державної влади здійснюються певні кроки щодо поліпшення ситуації, розробляються і приймаються державні програми фінансової підтримки розвитку туризму в країні, удосконалюється законодавство. Але, поряд із певними позитивними зрушеннями у розв'язанні організаційних проблем підприємств туристичної галузі, практично не вирішеними на сьогодні залишаються питання оптимізації механізму фінансування й оподаткування туристичних послуг. Вплив чинної фінансової й податкової систем на розвиток підприємств сфери туризму в країні досі не досліджений в повній мірі. Як наслідок, норми податкового законодавства стосовно особливостей туристичної діяльності є застарілими та не враховують сучасних вимог.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній та зарубіжній економічній літературі розвитку туристичної сфери присвячені праці багатьох науковців. Зокрема, теоретичні та практичні аспекти функціонування підприємств туристичної галузі, формування організаційно-економічних механізмів їх діяльності досліджували Данканич Т. П., Діденко А. В., Ігнатенко М. М., Кифяк В. Ф., Марченко О. А., Новосельська Л. І., Розметова О. Г., Романюк І. А., Старостенко Г. О., Чорний Б. С., Яровий В. Ф. та ін. науковців. Проте обґрунтування методів та форм їх фінансування й здійснення оподаткування потребують поглиблених розробок.

Мета статті – виявлення особливостей фінансової діяльності й специфіки оподаткування туристичних підприємств та розробка практичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними чинниками, що негативно впливають на рівень формування доходної частини державного та місцевих бюджетів за рахунок доходів від туристичної діяльності, є значний податковий тягар, недосконале податкове законодавство та неефективна система адміністрування податків і зборів у туристичній галузі. Зазвичай, при впровадженні конкретних податків і зборів, зміні податкових ставок, законодавець нехтує економічною доцільністю їх введення через необхідність якнайшвидшого наповнення публічних фондів, яким завжди бракує грошових коштів.

Наразі, туристичні підприємства сплачують близько п'ятнадцяти різних податків та зборів – загальнодержавних і місцевих. Великий податковий тягар значно гальмує розвиток туристичної сфери [1, с. 238]. Туристичним підприємствам, на відмінну від багатьох інших підприємств, не надаються пільги на розвиток власної виробничої бази чи іноземного туризму. Найбільші внески на розвиток туризму наша країна отримує від іноземних інвесторів, які зацікавлені у наданні якісних послуг споживачам європейського ринку. Іншим негативним фактором, що спричиняє зменшення доходів бюджетів від туристичної діяльності, є недосконалість процедури адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Туристична діяльність в Україні має певні особливості щодо оподаткування основними податками і зборами. Це зумовлено особливим характером операцій з надання туристичних послуг, які передбачають широке використання посередницьких схем, та наявністю спеціальних норм у Законі про податок на додану вартість і Законі про прибуток. Відповідно до ст. 1 «Закону про туризм», до суб'єктів туристичної діяльності належать підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, фізичні особи, які зареєстровані в установленому чинним законодавством України порядку і мають ліцензію на провадження діяльності, пов'язаної з наданням туристичних послуг. Отже, юридична або фізична особа набуває статусу суб'єкта туристичної діяльності за умови наявності реєстрації та відповідної ліцензії [2].

На сьогодні в Україні існує два основних види оподаткування туристичної діяльності: загальна система оподаткування, обліку та звітності (передбачена законодавством України); спрощена система оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого підприємництва. З точки зору оподаткування, найбільшу складність становить облік податку на додану вартість й податку на прибуток за операціями з надання туристичних послуг [3, с. 93]. Особливості обліку податку на додану вартість у туристичних агентствах зумовлені двома моментами: характером послуги, що надається, та спеціальним порядком збільшення податкових зобов'язань і податкового кредиту щодо посередницьких операцій.

Багато дослідників визначає, що дохід, який одержує держава суто фіскальними методами, менш значущий порівняно з економічним збитком, який завдається суб'єктам ринкових відносин [4 с. 194]. Навіть за таких обставин важливо, щоб підприємство мало змогу реально оцінити рівень впливу оподаткування на результати своєї діяльності та ефективно будувати свою податкову політику, забезпечуючи економічне зростання. Визначають це явище, як податковий тягар. Податковий тягар у туризмі – це комбінація тягара

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

експортного податку для іноземних туристів і внутрішнього податку для місцевих підприємств [5, с. 271]. Всесвітня організація туризму ідентифікувала різні типи податків, що відносяться до туристичного сектору у розвинутих країнах і в країнах, що розвиваються.

Із цих податків 15 накладені на підприємства туристичної галузі: авіап перевезення – податок на використання палива; готелі/розміщення туристів – податок з обороту, оподаткування додаткових пільг, платіжна відомість, мито на акциз; ресторани – податки на лікєро-горілчану продукцію; дорожні податки – податок на паливо; прокат автомобілів – торговельне мито; автобуси міжміського сполучення – специфічний додатковий податок, торговельне мито, оподаткування туристичного транспорту; навколишнє середовище – податок на екотуризму, податок на викиди вуглецю, податок на викиди сміття; азартні ігри – оподаткування ігрової ставки (betting tax) [6, с. 297].

Є й інші податки, які безпосередньо підлягають оплаті туристами: податок на виїзд/в'їзд – дозвіл на мандрівку/віза, податок для іноземного туриста/ податок з резидента країни на виїзд; мандрівка літаком – збір за перевезення на авіа судні, податок на авіаквиток; аеропорти/ морські порти/дороги – податок на від'їзд, податок на пасажирське обслуговування, податок на безпеку аеропорту, податок за паркування, транзитні податки, податок на туристичний похід/ альпінізм; готелі/ розміщення туристів – податок з ліжко-ночей, орендний податок, додатковий прибутковий податок, податок з обороту, оподаткування готелю, ресторану, диференційована ставка ПДВ; ресторани – податок з обороту/ПДВ; дорожні податки – дорожнє мито; прокат автомобілів – податок на бензин/дизпаливо, муніципальний місцевий податок; автобус – торговельний податок; оподаткування туристичного транспорту; відвідування пам'яток – податок на відвідування визначної пам'ятки [7, с.167].

Як зазначає М. Ігнатенко, дослідження специфіки системи оподаткування туристичного бізнесу в Україні дозволило виявити, що податки впливають на соціально-економічну діяльність підприємств, на їх прибутковість, платоспроможність, фінансову стійкість, конкурентоспроможність продукції [8, с. 254]. Рівень цього впливу залежить від системи оподаткування – самого складу податків, методів їх стягнення, стабільності та досконалості податкової системи. Вплив окремих податків на доходи бюджету і діяльність підприємств залежить, насамперед, від бази оподаткування – чим більш широка база даного податку, тим суттєвішою може бути сила його впливу.

Система оподаткування України – це сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та до державних цільових фондів. До державних податків і зборів відносяться: збір на обов'язкове державне пенсійне страхування, збір на загальнообов'язкове державне соцстрахування, збір на обов'язкове державне страхування на випадок безробіття, збір на обов'язкове соцстрахування від нещасних випадків і професійних захворювань, плата за землю (земельний податок, а також орендна плата за земельні ділянки державної і комунальної власності), державне мито, податок на додану вартість, по даток на прибуток підприємств, у тому числі дивіденди, що сплачуються до бюджету державними некорпоративованими, казенними або комунальними підприємствами, податок на доходи фізичних осіб [9, с. 153]. Державні податки, які є специфічними для різних галузей економіки, що відносяться до туризму як виду діяльності, відображені у табл. 1.

Таблиця 1. Специфічні державні податки та їх зміст

Розміщення	Харчування	Транспорт	Дозвілля	Турфірми
збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства	збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства	єдиний збір, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон України	збір за проведення гастрольних заходів	єдиний збір, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон України
	фіксований с.-г. податок	плата за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності	єдиний збір, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон України	
	плата за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності	податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів	плата за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності	
	мито	збір за спеціальне використання природних ресурсів	збір за спеціальне використання природних ресурсів	збір за спеціальне використання природних ресурсів
	акцизний збір	збір за забруднення навколишнього природного середовища	збір за забруднення навколишнього природного середовища	збір за забруднення навколишнього природного середовища

До місцевих податків і зборів відносяться: податок з реклами, комунальний податок, збір за право використання місцевої символіки [10, с. 7]. Місцеві податки, які є специфічними для різних галузей економіки, що мають відношення до туристичного ринку, відображені у табл. 2.

Таблиця 2. Специфічні місцеві податки та їх зміст

Розміщення	Харчування	Транспорт	Дозвілля	Турфірми
курортний збір	збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі	збір за припаркування автотранспорту	збір за припаркування автотранспорту	збір за припаркування автотранспорту
	податок з продажу імпортованих товарів		збір за проведення місцевого аукціону, конкурсного розпродажу і лотерей	
			збір з осіб, які беруть участь у грі на тоталізаторі на іподромі	
			збір за участь у бігах на іподромі	

Однією з проблем оподаткування туристичної галузі є її множинність. Наприклад, податок з реклами, де об'єктом оподаткування є вартість послуг за встановлення та розміщення реклами, який сплачують всі суб'єкти туристичної діяльності: фірма по організації перевезень, інша фірма по організації екскурсій, а також туристична фірма, яка виробляє вже готовий тур. Всі ці податки включаються у собівартість туру. Тобто, за рахунок трансакційних витрат турист сплачує у декілька разів більше. На думку О. Марченко, складність функціонування податкової системи виявляється при аналізі окремих податків, які найбільше впливають на діяльність туристичних підприємств, зокрема податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість [11, с. 169].

Крім того, високі ставки податку на додану вартість негативно впливають на економічну діяльність підприємств внаслідок наявності часового розриву між моментом оплати цього податку у ціні товару або послуги і моментом відшкодування його з бюджету.

Таке додаткове оподаткування, як туристичний збір, негативно впливає на туристичний імідж держави та суперечить, як вказує В. Яровий, викладеним у ст. 6 Закону № 324 принципам розвитку й доступності туризму, як пріоритетного напрямку державної політики. Окрім цього, даний збір не має суттєвого економічного підґрунтя, адже він створює додаткові витрати суб'єктів туристичної діяльності щодо його розрахунку, процедури стягнення та перерахування, а також додаткові витрати для органів виконавчої влади по адмініструванню [12, с. 211].

Необхідно зазначити, що завдяки виявленню сукупності недоліків та ризиків, які існують на рівні діяльності туристичних підприємств та туристичної галузі країни загалом, стало можливим обґрунтування напрямків удосконалення їх фінансування й оподаткування, інших аспектів стійкого розвитку:

1. Оцінка фінансових результатів туристичних підприємств, визначення бази оподаткування та оптимальної податкової ставки. 2. Обґрунтування та врахування різниці в базі оподаткування для туроператора і турагента. 3. Оптимізація вартості туристичної послуги за рахунок включення до її собівартості витрат на рекламу, які враховують і сплату податку з реклами. 4. Узгодження дій інститутів державного врядування. 5. Подолання корупції й детінізація функціонування галузі: тіньової робочої сили, розміщення відпочивальників без сплати туристичного збору, податку з доходів фізичних осіб. 6. Автоматизація обробки інформаційних потоків. 7. Розвиток віртуальних продажів. 8. Висвітлення в ЗМІ обґрунтованості податкових ставок, громадський моніторинг ефективності функціонування влади щодо прозорості розподілу бюджетного фінансування.

Висновки. Недоліки у процесі адміністрування податків призвели до виникнення таких проблем, як: низький рівень податкової культури, як результат зневажливого ставлення з боку платників податків щодо сплати податків; широке застосування схем для ухилення від сплати податків; значна бюджетна заборгованість з відшкодування податку на додану вартість. Тому заходи з розвитку та удосконалення фінансової й податкової системи щодо підприємств туристичної галузі повинні враховувати виявлені недоліки та спиратися на концепції підвищення податкової дисципліни платниками податків з однієї сторони, а також на зменшення їх кількості, обсягів, уніфікацію зі сторони фіскальної служби та інших відповідних інститутів – з іншої.

Список використаних джерел

1. Данканич Т. П. *Оподаткування туристичної діяльності в умовах дії податкового кодексу України. Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. 2011. Вип. 32. С. 237-241.*
2. Закон України «Про Туризм». *Відомості ВР 1995, № 31, ст. 241, 2001, № 32, ст. 172 (із змінами та доповненнями). URL: <http://www.tourism.gov.ua/ua/legislation/law/25647>*
3. Діденко А. В. *Проблеми моделювання системи оподаткування туристичного бізнесу в Україні. Вісник Запорізького національного університету. № 1 (5), 2010. С. 89-96.*
4. Крисоватий А., Кошун Т. *Діалектика трансформації податкової політики України в контексті європейської інтеграції. Журн. європ. економіки. № 2. 2005. С. 185-202.*
5. Новосельська Л. І. *Переваги та недоліки Податкового Кодексу України. Економіка планування і управління галузі. 2012. № 6. С. 269-272.*

6. Ткаченко Т. І. *Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу*. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. 463 с.
7. Мармуль Л. О., Романюк І. А. *Ринок праці та зайнятість населення сільських територій: теорія і практика регулювання*. Херсон: Айлант, 2015. 266 с.
8. Ігнатенко М. М. *Проблеми та перспективи розвитку сільського туризму в Україні*. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького. Серія «Економічні науки». Т. 12, № 1 (43). Львів, 2010. С. 252-255.
9. Прокопішина О. В., Козубова Н. В. *Фінансовий та управлінський облік прибутку підприємств туристичної галузі*. Бизнес Информ. 2012. № 8. С. 151-155.
10. Розметова О. Г. *Державне регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності*. Інноваційна Економіка. № 35. 2012. С. 6-8.
11. Марченко О. А. *Трансформації та удосконалення регіональної структури туристичної галузі*. Херсон: Айлант, 2014. 362 с.
12. Яровий В. Ф. *Розвиток підприємств туризму та сільського зеленого туризму в умовах євроінтеграції та глобалізації*. Херсон: Айлант, 2017. 362 с.

References

1. Dankanych, T. P. (2011). *Opodatkuvannya turystychnoyi diyal'nosti v umovakh diyi podatkovoho kodeksu Ukrainy [Taxation of tourism activity under the tax code of Ukraine]*. Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Ekonomika, 32, 237-241 (in Ukr.).
2. Vidomosti VR (1995). *Zakon Ukrainy «Pro Turyzm» [The Law of Ukraine «On Tourism»]*. № 31, st. 241, 2001, № 32, st. 172 (iz zminamy ta dopovnennyamy). URL: <http://www.tourism.gov.ua/ua/legislation/law/25647> (in Ukr.).
3. Didenko, A. V. (2010). *Problemy modelyuvannya systemy opodatkuvannya turystychnoho biznesu v Ukraini [Problems of Modeling the Taxation System of Tourist Business in Ukraine]*. Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu, 1 (5), 89-96 (in Ukr.).
4. Krysovatty, A. & Koshun, T. (2005). *Dialektyka transformatsiyi podatkovoyi polityky Ukrainy v konteksti yevropeys'koyi intehtratsiyi [Dialectics of the Transformation of Ukraine's Tax Policy in the Context of European Integration]*. Zhurn. yevrop. ekonomiky, 2, 185-202 (in Ukr.).
5. Novosel's'ka, L. I. (2012). *Perevahy ta nedoliky Podatkovoho Kodeksu Ukrainy [Advantages and disadvantages of the Tax Code of Ukraine]*. Ekonomika planuvannya i upravlinnya haluzi, 6, 269-272 (in Ukr.).
6. Tkachenko, T. I. (2009). *Stalyy rozvytok turyzmu: teoriya, metodolohiya, realiyi biznesu [Sustainable Tourism Development: Theory, Methodology, Business Realities]*. Kyiv : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t (in Ukr.).
7. Marmul', L. O. & Romanyuk, I. A. (2015). *Rynok pratsi ta zaynyatist' naselelnya sil's'kykh terytoriy: teoriya i praktyka rehulyuvannya [Labor market and rural population employment: the theory and practice of regulation]*. Kherson: Aylant (in Ukr.).
8. Ihnatenko, M. M. (2010). *Problemy ta perspektyvy rozvytku sil's'koho turyzmu v Ukraini [Problems and prospects of rural tourism development in Ukraine]*. Naukovyy visnyk L'vivs'koho natsional'noho universytetu veterynaranoi medytsyny ta biotekhnolohiy im. S.Z. Hzhys'koho. Seriya «Ekonomichni nauky», 12, 1 (43), 252-255 (in Ukr.).
9. Prokopishyna, O. V. & Kozubova, N. V. (2012). *Finansovyy ta upravlins'ky oblik prybutku pidpryyemstv turystychnoyi haluzi [Financial and managerial accounting of profits of tourism enterprises]*. Byznys Ynform, 8, 151-155 (in Ukr.).
10. Rozmetova, O.H. (2012). *Derzhavne rehulyuvannya opodatkuvannya sub'yektiv turystychnoyi diyal'nosti [State regulation of taxation of subjects of tourism activity]*. Innovatsiyina Ekonomika, 35, 6-8 (in Ukr.).
11. Marchenko, O. A. (2014). *Transformatsiyi ta udoskonalennya rehional'noyi struktury turystychnoyi haluzi [Transformation and improvement of the regional structure of the tourism industry]*. Kherson: Aylant (in Ukr.).
12. Yarovy, V. F. (2017). *Rozvytok pidpryyemstv turyzmu ta sil's'koho zelenoho turyzmu v umovakh yevrointehratsiyi ta hlobalizatsiyi [Development of tourism enterprises and rural green tourism in conditions of European integration and globalization]*. Kherson: Aylant (in Ukr.).

ДАНИ ПРО АВТОРІВ

Мармуль Лариса Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна
e-mail: marmul61@ukr.net
orcid.org/0000-0002-5589-9338
Researcher ID: F-4924-2019

Романюк Ірина Анатоліївна, кандидат економічних наук, асистент кафедри економіки та маркетингу Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
вул. Алчевських, 44, м. Харків, 61002, Україна
e-mail: romaniuk.iryana@ukr.net
<http://orcid.org/0000-0002-9257-2043>

ДАНИЕ ОБ АВТОРАХ

Мармуль Лариса Александровна, доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры экономики

ГВУЗ «Переяслав-Хмельницький ГПУ імени Григорія Сковороди»
ул. Сухомлинського, 30, г. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна
e-mail: marmul61@ukr.net

Романюк Ірина Анатоліївна, кандидат економічних наук, асистент кафедри економіки і маркетингу
Харківський національний технічний університет сільського господарства імени Петра Василенка
ул. Алчевських, 44, г. Харків, 61002, Україна
e-mail: romaniuk.iryana@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHORS

Marmul Larisa, Doctor of Economics, Professor, professor of the department of economics
«Pereiaslav-Khmelnytsky Hrygorii Skovoroda State Pedagogical University»
Str. Sukhomlinsky 30, Pereyaslav-Khmelnytsky, 08401, Ukraine
e-mail: marmul61@ukr.net

Romaniuk Iryna, Candidate of Sciences (Economics), assistant of department of economy and marketing
Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture
str. Alchevskikh, 44, Kharkov, 61002, Ukraine
e-mail: romaniuk.iryana@ukr.net

Подано до редакції 27.03.2019

Прийнято до друку 20.04.2019

УДК 336.132.1

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2019-42-210-217>

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ КОШТАМИ БЮДЖЕТІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Микитюк І. С.

Розглянуто проблему формування бюджетів об'єднаних територіальних громад, управління коштами бюджету, розробка пропозицій щодо удосконалення механізму управління коштами об'єднаних територіальних громад з метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Предметом дослідження є бюджети об'єднаних територіальних громад.

Метою статті є дослідження процесу формування бюджетів об'єднаних територіальних громад та визначення напрямів удосконалення механізму управління коштами об'єднаних територіальних громад.

У статті використані метод порівняння, економіко-статистичний, аналітичний та логічні методи, метод аналізу та синтезу.

Результати дослідження. Загальний стан розвитку відповідних територій перш за все залежать від того, які бюджетні ресурси отримують у своє розпорядження об'єднані територіальні громади та через які фінансові важелі це здійснюватиметься. Формування плану утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування, створення комфортних умов для проживання громадян, надання їм високоякісних та доступних публічних послуг є одним з найважливіших питань від якого, у значній мірі, залежить успішність функціонування об'єднаних територіальних громад

Висновки. Основною метою наступних досліджень має стати розробка та реалізація заходів підвищення ефективності управління коштами бюджетів, створення сприятливих умов для соціально-економічного розвитку територій, підвищення якості та рівня життя населення.

***Ключові слова:** бюджет, кошти бюджету, об'єднана територіальна громада, управління коштами бюджету, механізм управління коштами бюджету.*

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ СРЕДСТВАМИ БЮДЖЕТОВ ОБЪЕДИНЕННЫХ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН

Микитюк І. С.

Рассмотрена проблема формирования бюджетов объединенных территориальных общин, управления средствами бюджета, предложены рекомендации по совершенствованию механизма управления средствами бюджетов объединенных территориальных общин.

Предметом исследования являются бюджеты объединенных территориальных общин.

Целью статьи является анализ бюджетов объединенных территориальных общин и определение направлений совершенствования механизма управления средствами объединенных территориальных общин.

В статье использованы метод сравнений, экономико-статистический, аналитический и логический, метод анализа и синтеза.

Результаты исследования. Общее состояние развития конкретных территорий зависит от того, какие бюджетные средства получает в свое распоряжение объединенная территориальная община. Формирование плана накопления и использования финансовых ресурсов необходимых для обеспечения функций и полномочий местного самоуправления, создания комфортных условий для проживания